

Propelhattens Historie

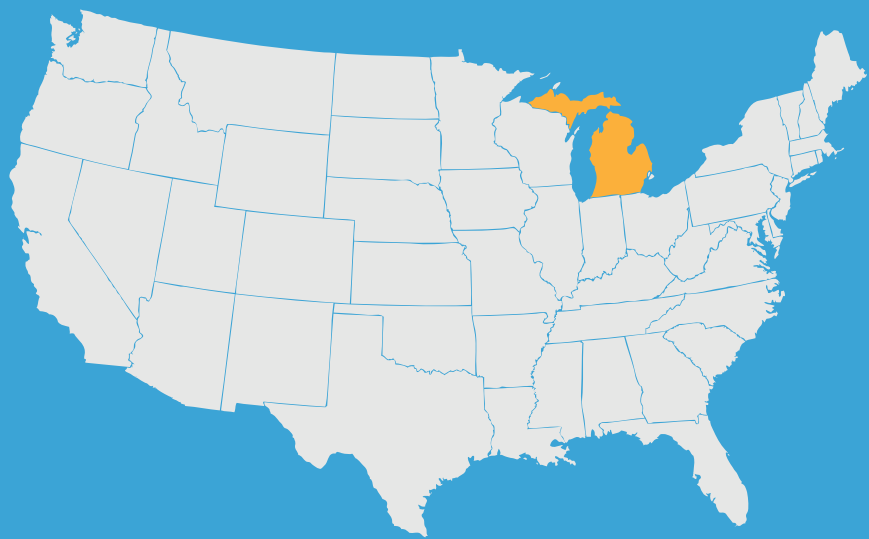
En antityngdekraftopfindelse

Det er alment accepteret, at propelhatten blev opfundet i Cadillac, Michigan i 1947. Det var sci-fi-forfatteren og tegneren Ray Faraday Nelson, der stod bag. Nelson hævder at have fundet på propelhatten, mens han stadig var en high-school-elev.

Ifølge Nelson, afholdte han i 1947 en regional science-fiction-konference i sin stue, som endte med, at han og nogle andre Michigan-fans ikklædte sig improviserede kostumer, så de kunne tage nogle sjove billeder, som de foregav skulle bruges som coverbillede til science-fiction-blade.

Hovedbeklædningen, som han designede til en rumhelt med antityngdekraftsevner, blev den første propelhat nogensinde.

Den var lavet ud af nogle plastikstykker, lidt bøjletråd, nogle perler og en propel fra et modelfly, samt nogle hæfteklammer til at holde det hele sammen.

Propelhatten blev opfundet i Cadillac, Michigan i USA.

Starten på noget stort

George Young, en af Nelsons venner, mener stadig den dag i dag, at Nelson købte hatten i en ticents-butik og altså ikke lavede den selv. Nelson fastholder dog, at hatten var hans egen opfindelse.

Alle var dog enige om, at hatten var en fantastisk sjov opfindelse, og Young har på et senere tidspunkt haft den på til en science fiction-konference, hvor den var et kæmpe hit.

Propelhatten blev hurtigt en måde hvorpå science-fiction-fans kunne identificere sig selv. Dette skete primært efter, at Nelson lavede en tegneserie, som viste Young iført propelhatten.

Som propelhattens popularitet voksede, blev der hurtigt priskrig på disse farverige hovedbeklædninger.

“Double propellers – twirl as you walk!”

Reklameslogan fra d. 19. juni 1948.

Propeller Atomic Hats
Two Tone Color. Per Doz. . \$2.40
Per Gross. \$27.00 Prepaid
NEW ENGLAND NOVELTIES
74 Hanover St. Boston 13, Mass.

ATTENTION
Jobbers—Carnival Men
Here's The New Improved
SPINWELL BEANIE
Topped with Colorful Propellers. 2-Tone, Brightly Colored
30% Wool Felt, \$33 Gr.
80% Wool Felt, \$39 Gr.
Cash with order or 25% down, bal. C. O. D. We also make Baseball Hats and two-tone Crew Hats.
AL BALL—STA-WELL HAT CO.
50 West 3rd St. New York 12, N. Y.

FLASH! LOOK!
The Greatest Novelty Sensation Multi-Color
ATOMIC TOPPER
“The Whirling Whirlwind”
Fast Action 39c Retailer
Stupendous—sensational—all plastic—air cooled—feather weight. A fun producing thriller for boys and girls alike.
RUSH YOUR ORDER Shock heavy for fast selling action. **TERMS:** Cash with order or 25% deposit with order, balance C. O. D.
PRODUCTS INDUSTRIES 230 S. Wells St., Dept. BB-1 Chicago 6, Ill.

YOUR COST Only
\$ 2.32 doz.
\$13.50 6 DOZ.
\$25.50 12 DOZ.
F.O.B. Chicago

Reklame fra d. 12. juni 1948.

THE NEW SENSATION!
SELLING LIKE WILDFIRE ALL OVER THE COUNTRY
Whirling Beanie PROPELLER HATS
ALL COLORS—TWO TONE—ALL FELT—FIRST QUALITY
\$3.50 Per Doz. — \$33.00 a Gross
Immediate Shipment.
25% Deposit Required—Balance C. O. D.
HARRIS NOVELTY CO.
1102 ARCH STREET PHILADELPHIA, PA.

HELICOPTER HATS, FIRST QUALITY
\$2.75 DOZ. \$31.50 GR.
KIM & CIOFFI
912 Arch St. Market 7, 2283 Philadelphia 7, Pa.

It's New for KIDDIES
Fast Selling—Profit Making
PIN-WHEEL Propeller HATS
Assorted Bright 2-Tone Colors. 1st Quality Felt.
BUY DIRECT FROM MFGR.
\$3.50 Doz.—\$36.00 Gross
25% Deposit—Balance C. O. D. Immediate Shipment.
PRITT NOVELTY CO.
12 West 27th St. New York 1, N. Y. Phone: MU. 3-2324

JET PROPELLER BEANIE CAPS
IN COLORS!
The Best in the Market!
1 Doz. \$3.60 6 Doz. \$21.00
1 Gross \$39.00 Lots of 5 Gr. \$36.00 Per Gr.
A DEPOSIT IS REQUIRED WITH ORDER
Send for FREE Illustrated Catalogue of 1000 Hot Items
FRANCO-AMERICAN NOVELTY CO.
1209 Broadway New York, N. Y.

THE WAR IS ON!
ATOMIC PROPELLER HATS
(1st Quality Felt)
\$2.50 Doz. \$30.00 Gr.
WE, THE MFR., WILL NOT BE UNDERSOLD BY ANYONE
Beautiful 6½" Parisian Dolls, movable hands, complete with Feather Backs, \$24.95 Gr. We manufacture the finest Feather Backs for Dolls. See your jobber for QUALITY Feather Backs. Discount to jobbers and quantity buyers. Send \$1 for complete line of samples. 25% Deposit, Balance C. O. D.
QUALITY TRADING CO.
263 William St. New York City 7

Reklameslogan fra d. 5. juni 1948.

Superskøre propelhatfakta

Milliondollaropfindelse – eller?

Den angivelige opfinder af propelhatten, Ray Faraday Nelson, tjente aldrig nogen penge på sin opfindelse pga. en række misforståelser, da propelhatten for første gang blev kommercialiseret. Han er dog i dag anerkendt for at være et fundamentalt led i populariseringen af propelhatten.

Kær hat har mange navne

Fra helikopterhat til møllehat til jetpropelhat. Ja, propelhatten havde mange navne under markedsføringskampagnerne. Et mere kontroversielt navn var Den Atomiske Propelhat, der sammen med sloganet “Krigen er i gang!” blev markedsført kun tre år efter, at USA havde smidt atombomberne Fat Man og Little Boy under 2. Verdenskrig.

Propelhatten i fjernsynet

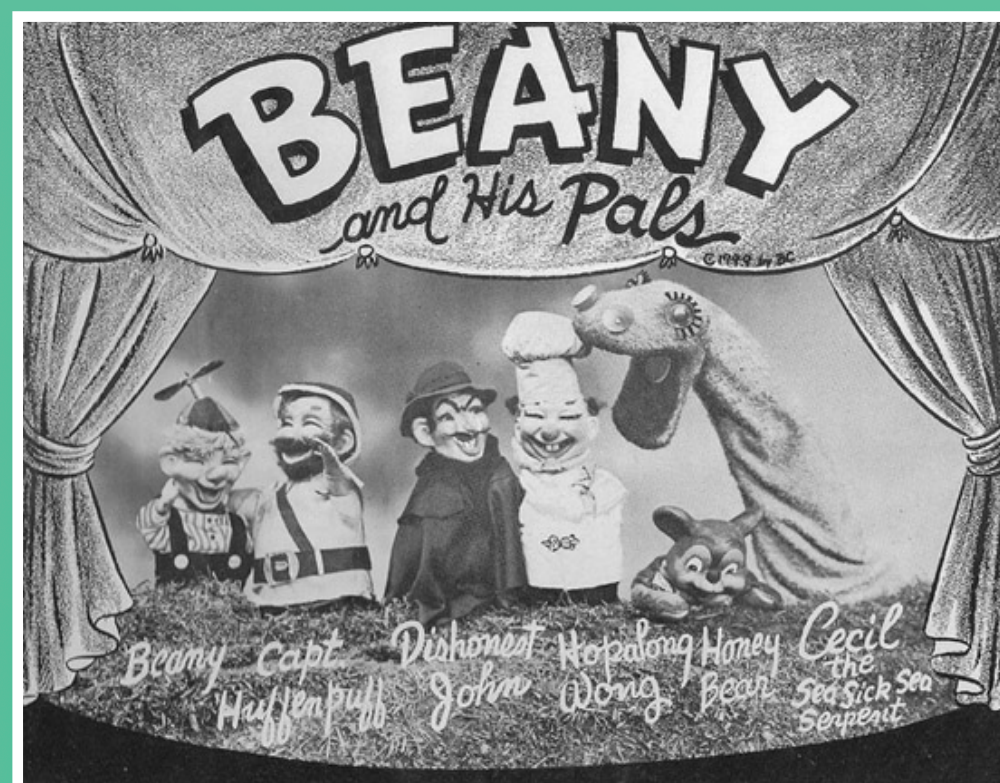
Nelsons tegneserie med propelhatten førte andre med sig og i 1949 blev et dukkeshow kaldt Time for Beany (Tid til Beany) bragt på lokalt tv, hvor en af hovedkaraktererne, Beany, bar en propelhat. Showet blev hurtigt en stor succes, og var populært hos både børn og voksne, hvilket førte til, at det blev sendt på nationalt tv fra 1950-1955. Det blev starten på et nyt kulturelt fænomen.

Dukkeshowet blev senere efterfulgt af en animeret tegneserie om Beany og Cecil, i hvilken Beany's propelhat gav ham mulighed for at kunne flyve.

I 1958 blev propelhatten vist som en del af U.S. Pavillonens udstilling 'Hvordan amerikanere lever' ved Bruxelles verdensudstilling.

Et billede i Life Magazine viste, hvordan propelhatten og andre amerikanske dimser heraf bl.a. nogle glamor-type solbriller, indbød til latter blandt de belgiere, der pakkede udstillingsvarerne ud.

Kellogg's hoppede også med på propelhatsdillen ved at tilbyde børn en propelhat, hvis de indsendte et bestemt antal æsketoppe. Dette blev senere hen illustreret i tegneserien Steen og Stoffer. Her samler Steen flittigt fire bokstoppe ind, som han sender til firmaet bag morgenmad-sproduktet, for derefter at vente i flere uger på at modtage sin batteridrevne propelhat, blot for at blive skuffet over, at hatten ikke gav ham muligheden for at flyve rigtigt.

TV-serien "Time for Beany".

TV-serien "Beany and Cecil".

En tidsalder slutter - eller gør den?

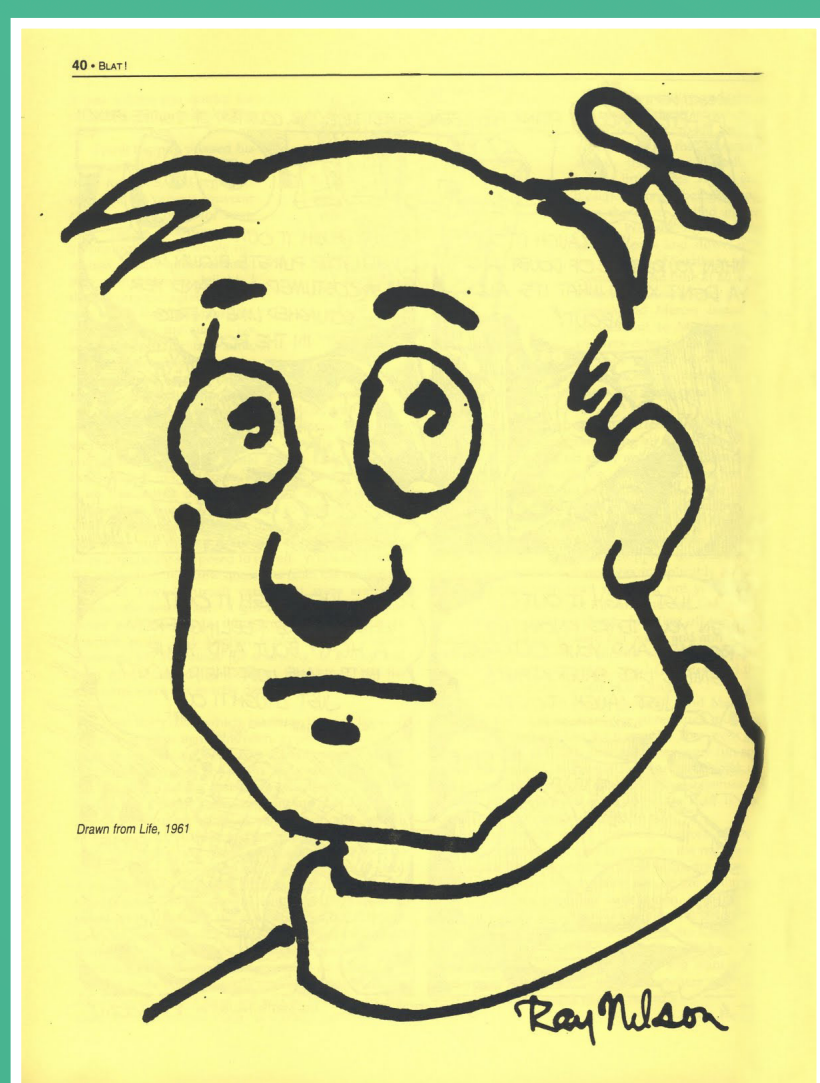
I 1950'erne tog propelhatten USA med storm. Det resulterede i, at de sci-fi-fans, der selv havde lavet deres propelhatte og stolt båret dem som en del af en indforstået joke, holdt op med at have dem på så snart propelhatten blev populær blandt de almene amerikanske unge.

Selvom propelhatten stadigvæk ville kunne opleves i tegneserier i mange

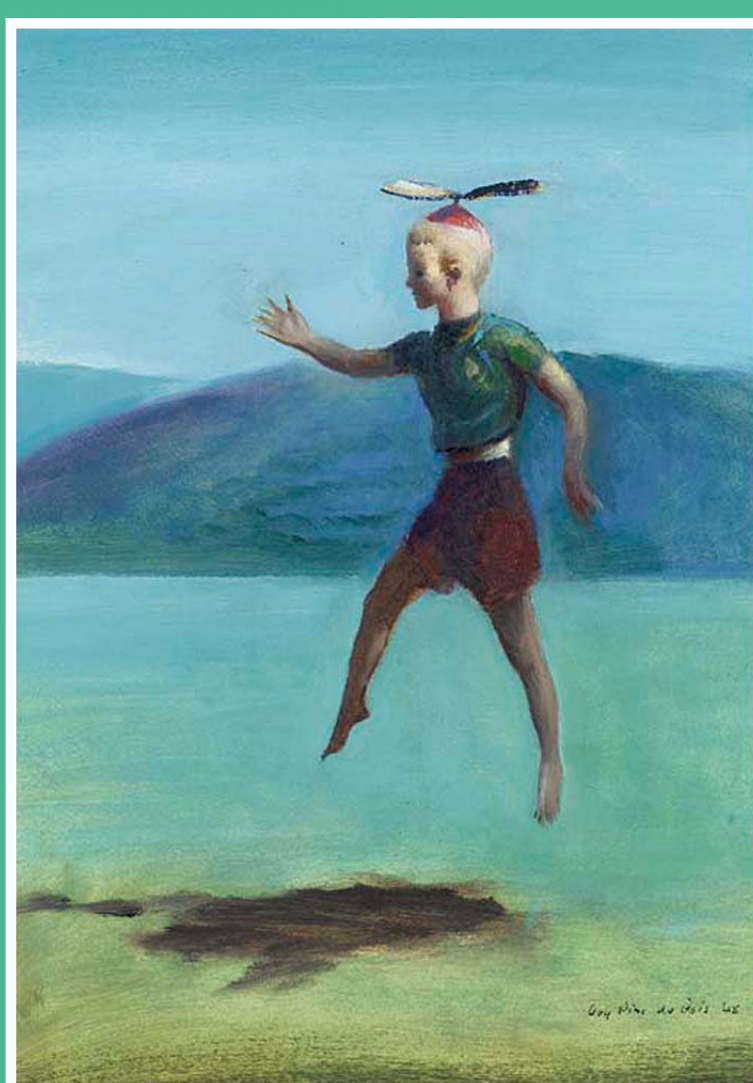
år efter, dillen foretog sig, blev unge, der stadig brugte propelhatten, hurtigt regnet for at være social usofistikeret. Det så ud til, at det farverige fænomen, der fra 1947 havde ændret amerikansk hovedbeklædning for altid, var ved sit ende. Vi skal nemlig helt frem til 1970'erne, før en revolutionerende propelhat igen ville sætte hovedbeklædningen på den amerikanske dagsorden.

Propelhatten, der her skulle vise "How America Lives", tiltrak meget opmærksomhed på den amerikanske udstilling på Brussels Fair i 1958.

Propelhattens opfinder var også en tegner. Her ses én af hans tegninger - med propelhat!

Maleriet "Boy With a Propeller Beanie" af Guy Pène du Bois fra 1948.

"The Beany-Copter" fra 1961. Ved at trække i et stykke plastik kunne man få propellen til at flyve af hatten.

En revolutionerende propelhat

Hvornår kom kasketmodellen af propelhatten ind i billedet? Og hvem var hjernen bag det, der sidenhen skulle blive en essentiel beklædningsgenstand for propellerheads?

Hovedpersonen er Wavy Gravy, en amerikansk entertainer og fredsaktivist, der bedst er kendt for sit hippieudseende, sin personlighed og sine overbevisninger.

Eftersom Wavy tit blev arresteret til demonstration, udtænkte han en måde hvorpå sandsynligheden for at han blev arresteret blev mindsket: Han ville klæde sig ud som en klovn. "Klovne er sikre" sagde han.

En af Wavys nærmeste venner, og en medhippie, var Stacy Samuels. Til Stacys fødselsdag i 1975 fik Wavy den idé at sætte en propel fast på en ordinær

baseballkasket, og fik en ven til at montere den for sig i anledningen af Stacys fødselsdag.

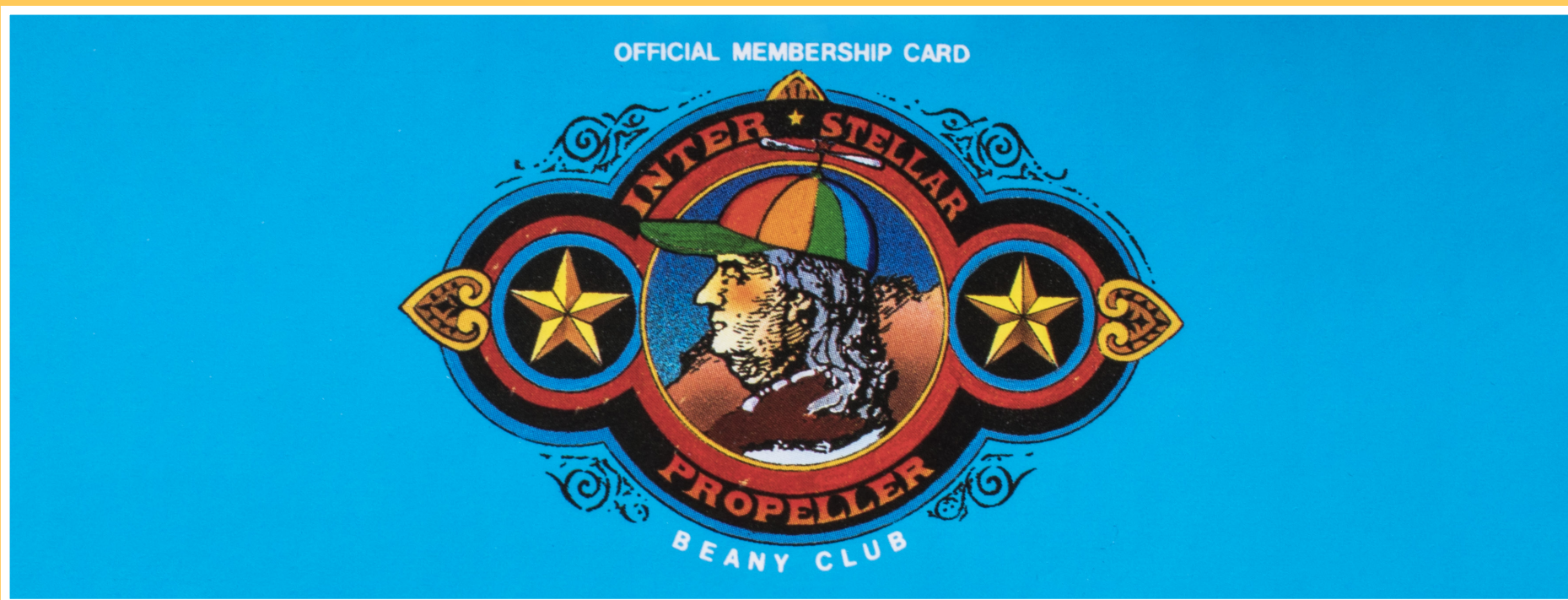
Propelkasketten var så fin, at Stacy besluttede sig for at lave og sælge dem, og det blev starten på hans firma Interstellar Propeller i 1976.

Det viser sig, at Stacy er en lokal berømt. Han er nemlig ingen anden end "The Banjo Man", som er en af det amerikanske fodboldhold San Francisco 49'ers' største fans.

I de seneste 30 år, lige siden den allerførste fodboldkamp i 1983, så snart nationalmelodien er færdig, har Stacy vandret rundt på tribunerne og spillet Foggy Mountain Breakdown på sin femstrengsbanjo og med sin propel sat fast på en 49'ers kasket.

Wavy Gravy, opfinderen af propelkasketten.

Interstellar Propellers officielle "beany club"-medlemskort.

Stacy Samuels, også kendt som "The Banjo Man", der har solgt over 1.5 millioner propelhatte.

"Everyone was buying them, kids, gang members, church-goers."

Stacy Samuels om salget af propelhatte.

Superskøre propelhatfakta

Den gyldne propelhat

I midten af 1990'erne uddelte firmaet Interstellar Propeller, som er en af de primære grunde til, at propelkasketten blev populær, en gylden propelhat til Bill Gates. Af alle mennesker, fortjener Bill Gates vist nok en gylden propelhat, da man godt kan kalde ham konge af softwareindustrien, der var med til at gøre propelhatten populær i nyere tid.

Nooglere hos Google

Det kan være hårdt at starte nyt arbejde, men hos Google kan det også være sjovt. Alle nye medarbejdere, kendt som Nooglere, skal på deres første fredag på arbejdet have en propelhat på, som der står Noogler på. Der er jo en grund til, at man hos Google, kalder fredage for TGIF - Thank God It's Friday.

Interstellar Propeller

Den socialt usofistikerede tankegang, man havde om folk, der gik med propelhat efter dillen foretog sig efter 1950'erne, gjorde ironisk nok propelhatten populær igen blandt sci-fi-fans, der ellers tidligere var stoppet med at bruge den, da den var blevet for mainstream.

Man blev altså betragtet som lidt af en nørd, hvis man gik med propelhat.

For Stacys vedkommende, direktøren af firmaet Interstellar Propeller, så eksploderede propelhattens popularitet i 1990'erne. Fra at være en nørdet ting blev propelhaten igen til et "must-have" blandt unge.

I en hændelse, grundet propelhattens popularitet, kunne man i nationale nyheder høre om, at politiet arresterede en 10-årig dreng, der havde truet en 9-årig dreng med en pistol fordi han ville have hans regnbuefarvede propelhat.

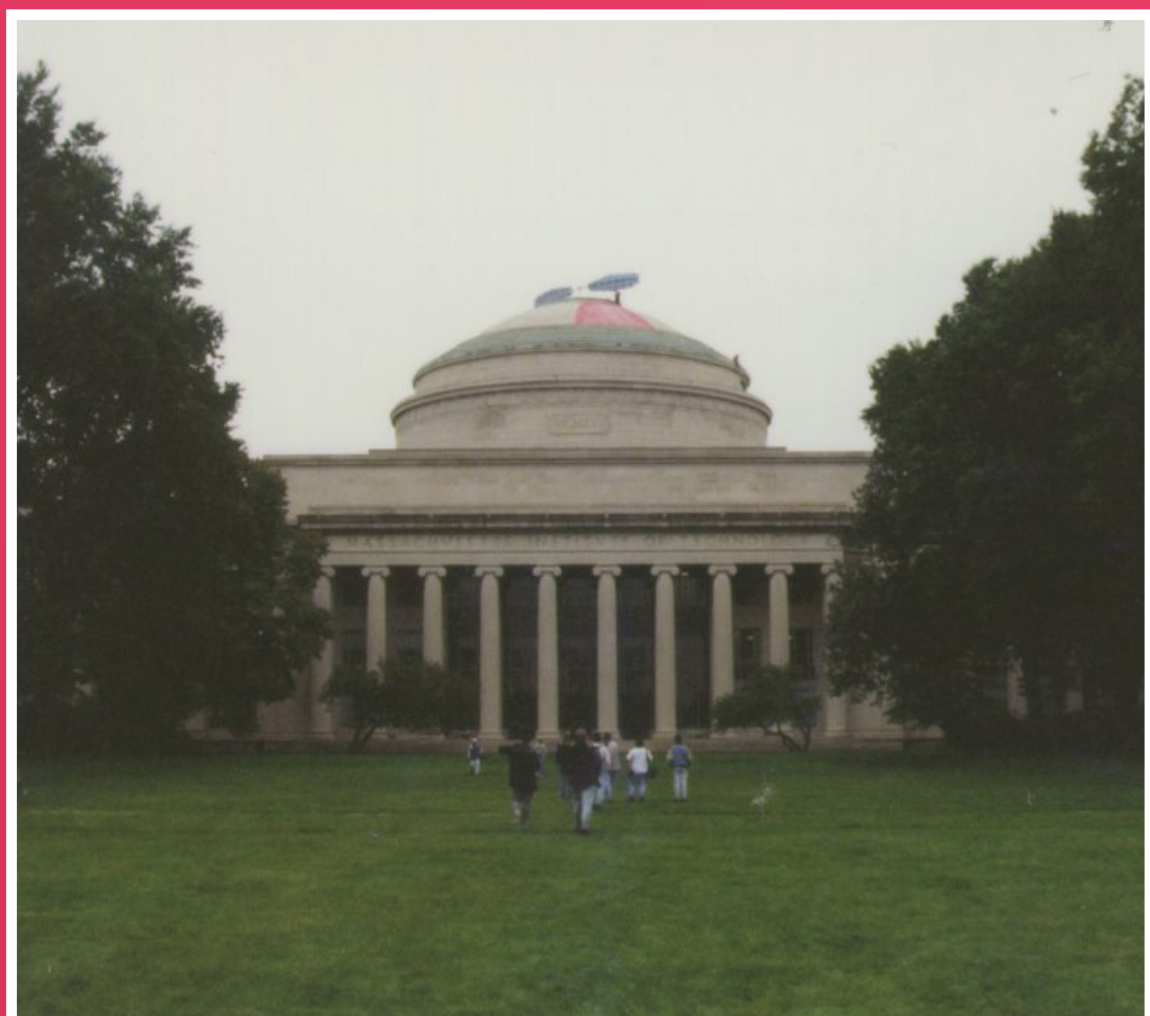
Stacy har proklameret, at Interstellar Propeller har solgt over 1,5 millioner propelhatte gennem forretningens nu 30-årige levetid. Forretningen, som går under sloganet "Changing the way America flies", har mellem fem til ti medarbejdere afhængigt af sæsonen.

De sælger både de traditionelle propelhuer,

de nyere propelkasketter og mere ekstraordinære propelhatte. En grundlæggende del af succesen skyldes, ifølge Stacy, softwareindustrien. Det var igen sci-fi-fans, der ofte interesserede sig for computer- og internetkulturen, der videreførte propelhaten til en helt ny såkaldt "geek-culture".

Og computerindustriens glæde for propelhatten er faktisk begyndelsen på slutningen af propelhattens fantastiske historie. I dag er betegnelsen "propeller-head" nemlig stort set synonymt med en såkaldt computernørd.

Superunderlige propelhatte

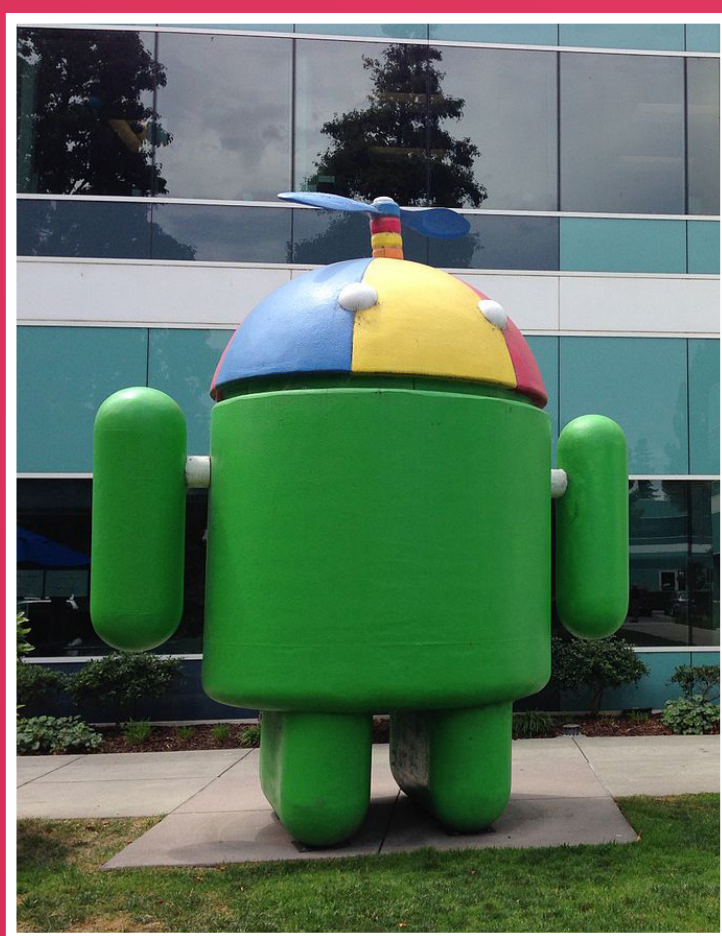
Den 27. september 1996 dukkede en kæmpe propelhat op på "The Great Dome" på Massachusetts Institute of Technology.

Ved brug af et stykke rødt stof, fik man sammen med propellerne toppen til at ligne en propelhat.

Hos Interstellar Propeller kan man købe en propelcykelhjelm for kun \$5,95.

I Googles hovedkvarter, Googleplex, kan man opleve en Android-skulptur, der bærer en propelhat.

Til Design West Conference i San Jose i 2013 kunne man opleve 200 motoriserede propelhatte, der kørte på batterier!

Propelhattens rejse

Propelhattens popularitet har bølget op og ned igennem de sidste mange årtier. Fra sci-fi-kostume til kulturelt fænomen til computerentusiastbeklædning. Den har haft mange identiter; fra propelhue til propelkasket til propelcykelhjem.

I dag kan man endda finde tips på internettet til hvordan man selv bygger sin egen hjemmelavet motoriserede propelhat. Så behøver den ikke engang vindenergi!

Så på trods af propelhattens nuværende status indenfor computerkulturen, så er jeg sikker på, at alle vil kunne få sig en super oplevelse, hvis de prøvede en propelhat. Se blot tilbage på historien.

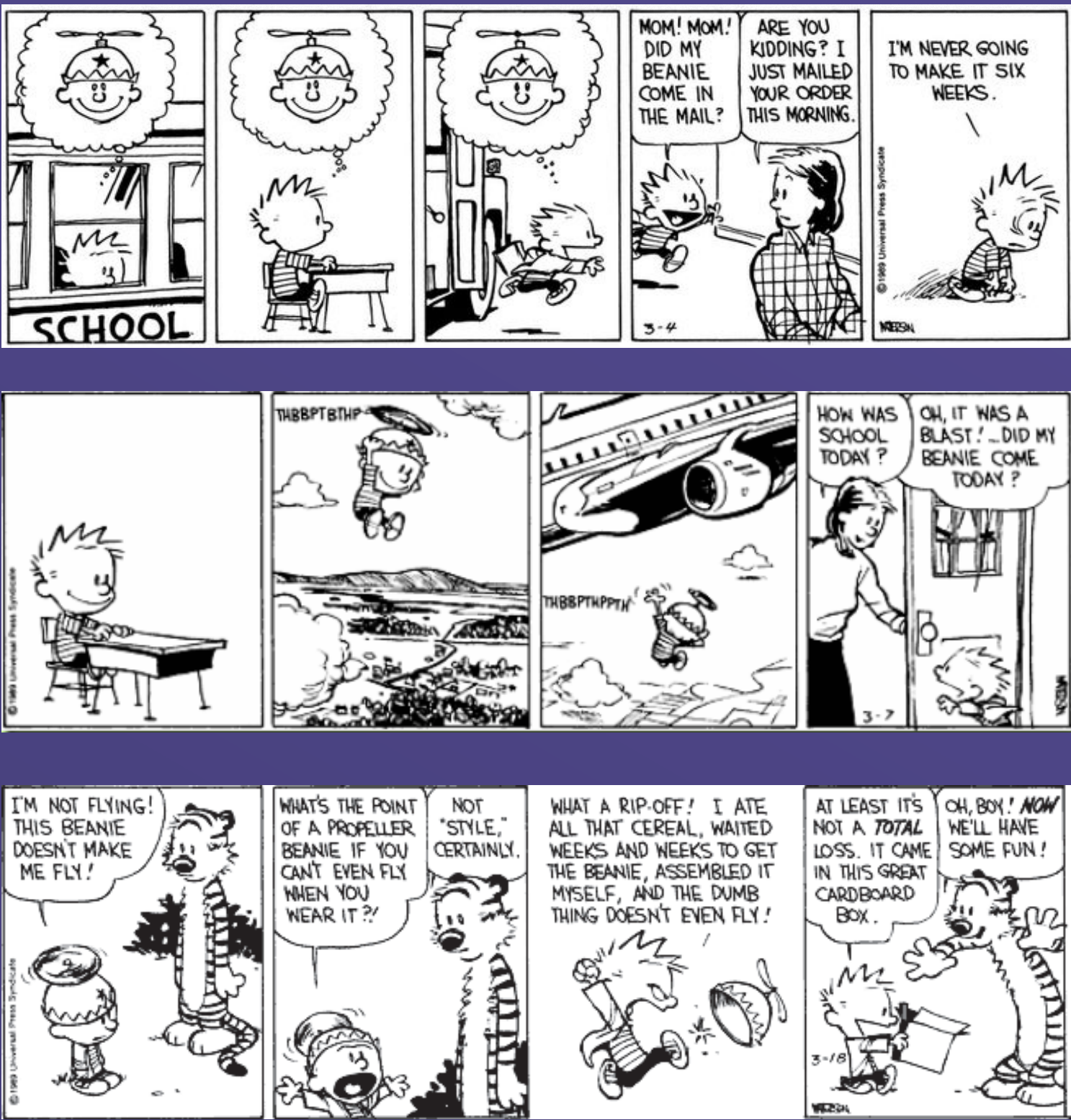
Min erfaring siger, at enhver dag, man er iført en propelhat, er en god dag. Det er svært ikke at være glad, når man ved, hvilken slags farverig og skør hovedbeklædning, man går med. Ærligt talt, så bliver man jo automatisk ti gange sejere med en propelhat!

Jeg tog dog selv skridtet længere og søgte nogle "originale" propelhatte. I stedet for at tage tidsmaskinen tilbage til 1947, tog jeg til San Francisco og besøgte Interstellar Propeller. En rejse på mange tusinde kilometer. Men hvorfor?

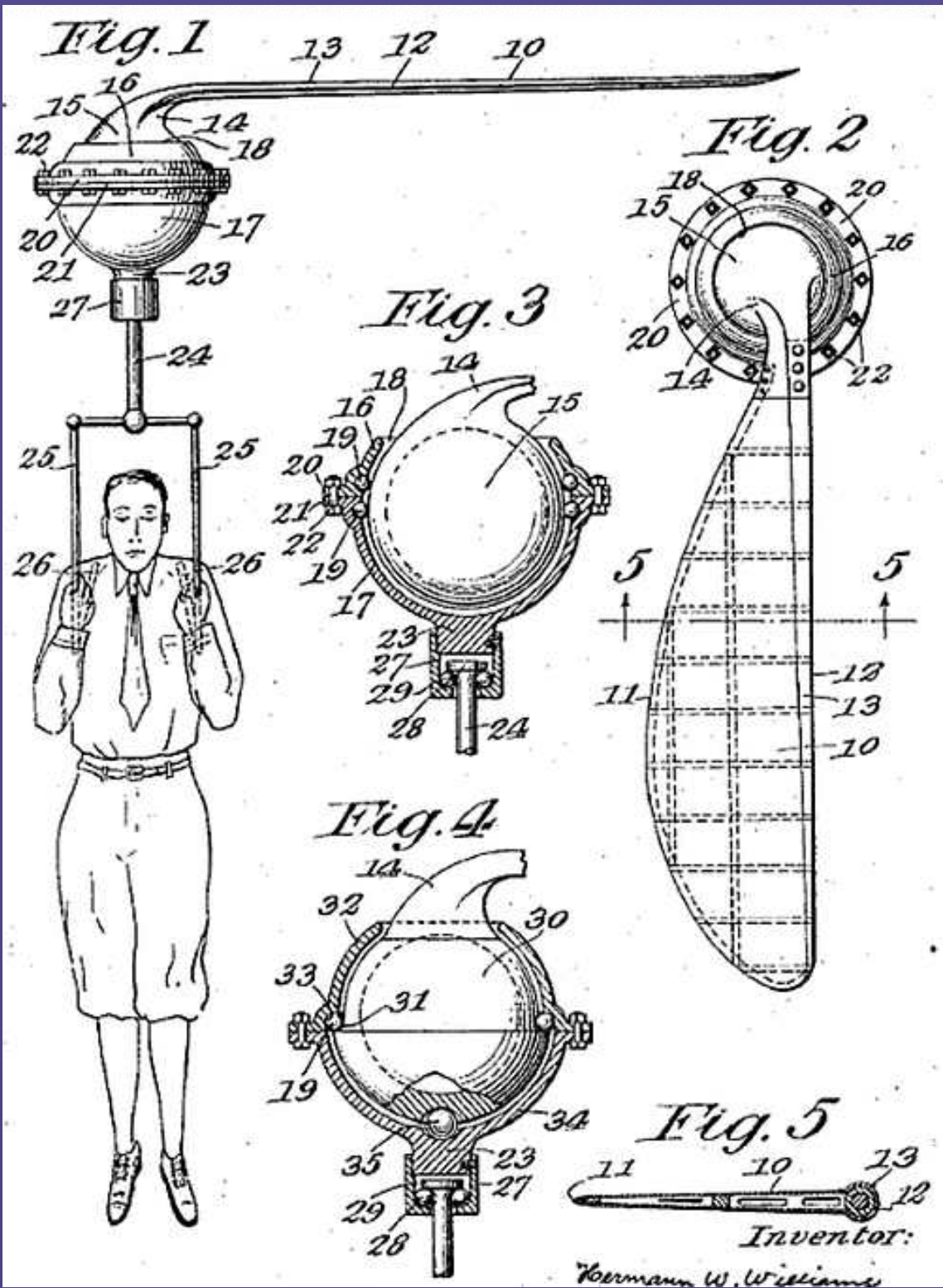
Ja, det er svært at forklare. Jeg tror, at hvis man virkelig vil have svaret, er man selv nødt til selv at tage en propelhat på og opleve hvad det vil sige at være en propellerhead.

"Centuries after all my writings have been forgotten, in some far corner of the galaxy, a beaniecopter will still be spinning."

Ray Faraday Nelson om sin opfindelse.

I tegneserien Steen og Stoffer blev propelhatten set flere gange. Når først Steen får sit eksemplar, finder han ud af, at den desværre ikke give ham mulighed for at flyve.

"The Ultimate Propellerhead". Over 15 år før den første propelhat så dagens lys, søgte Herman W. Williams om patent på sin opfindelse, der skulle erstatte faldskærmen.

Planche og research er udført af Sebastian Frederik Holleufer.

